

L'ALT EMPORDÀ

Text > JOAN FERRERÓS

«Costa Esbravada» | Miquel Riera ha fotografiat els disbarats de formigó i totxana que s'han perpetrat entre Colera i Blanes —Portbou, entre el ferrocarril i la decadència, se n'ha deslliurat. Al litoral que havia estat el més bonic de la Mediterrània, les ferides no li han permès viure amb sanitat el que podria haver estat una oferta turística digna. Cert: encara respira amb dificultat per l'aprofitament del turisme massiu i vulgar, de carnassa al sol, de sangria per dinar i sopar, i de *Carlos Garrafa* de nit. Els despropòsits tenen a veure tant amb els hotelassos i blocs de primera línia destinats a establir-hi nòrdics, com amb les urbanitzacions dels empadronats a l'Eixample o Sant Gervasi.

Riera, que s'ha limitat a la Costa Brava, ha titulat la mostra «Costa Esbravada». L'exposició es va inaugurar a La Mercè de Girona i pel maig va aterrar a La Cate de Figueres. Cita Yvette Barbaza a *Le paysage humain de la Costa Brava* (1966): «El paisatge és com un llibre obert, el millor lloc on l'ésser humà ha escrit la seva història». Els despropòsits van començar en els anys seixanta, però no es van pas fer tots durant el franquisme; els nostres electes del darrer mig segle no ho han pas aturat: les edificacions de mal gust, mala qualitat, volumetria hemisfèrica i erigides a llocs inapropiats es van continuar fent, potser amb més intensitat i tot. La joia de la vergonya està representada per la gegantina massa de blocs d'apartaments d'Empuriabrava, ubicats on la Muga desguassa a mar, al peu dels Aiguamolls de l'Empordà.

>> La gegantina massa de blocs d'apartaments d'Empuriabrava, ubicats on la Muga desguassa a mar. (Foto: MIQUEL RIERA)

Mónica Naranjo | Dalí és el figurenc amb més projecció popular i universal, però segurament l'anomenada «Pantera de Figueres» és la que hi va a continuació. L'any vinent, Naranjo farà cinquanta anys, i aquesta crònica ja s'avança al fastuós esdeveniment perquè a ningú no l'agafi badant. Tinc una col·lega que va tenir la cantant d'alumna a l'Institut Deulofeu, però des de llavors ha tornat poc al Palau del Vent; ara viu a Mataró, després d'haver-se estat a altres llocs, com ara Espanya o Mèxic. Vocalista d'una àmplia tessitura, profereix, per dir-ho amb la seva llengua, uns *alaridos* que permeten identificar-la immediatament.

Més enllà del cant, s'ha fet una imatge sexualment transversal, bisexual, «muy marica», com diu ella amb *desparpajo*, amb la qual enganxa —o va enganxar— un públic; una excentricitat identitària, n'ha dit Xavier Castillón. I bé: si els EUA tenen Cher, Madonna i Lady Gaga, Espanya té Mónica Naranjo. Això l'ha convertit en el que s'anomena una icona de la comunitat *queer* —o LGBTQ+, o antiheterocisnormativa, que ve a ser el mateix—, la qual cosa li ha permès de merèixer el Premi Maguey de cinema gai que guardona l'activisme mexicà a favor de l'homosexualitat; no sense polèmica, perquè ella no fa cine, i per això li van lliurar mig d'amagatotis. Fa una mica menys va ser convidada a fer el pregó del Dia de l'Orgull Gai a Madrid. Es proclama catalana però no independentista, i es fa seu el fals argumentari espanyolista: és que els meus pares són andalusos i no puc anar (atenció!) contra els meus orígens. Això sí, amb el seu marit actual, mosso d'esquadra estat, han educat en la independència el fill que ell ja tenia: viu fora de casa. Va cantar en català l'espiritual americana «Amazing Grace» —«Sublim Gràcia (del Senyor)»— per a la Marató de TV3.

EL BAIX EMPORDÀ

Text > PURI ABARCA

El Mercantil de Palafrugell | L'edifici del Cercle Mercantil de Palafrugell, tancat al públic des de l'any 1989,

ha passat a ser gestionat de manera exclusiva per l'Ajuntament. Després d'haver deixat sense efecte el consorci de gestió conjunta amb el Centre Fraternal (una acció anunciada pel Govern local anterior), l'immoble ha quedat lliure per a l'ús municipal. El Mercantil («el casino dels senyors», com era conegut en la seva època d'esplendor) està situat a la cèntrica plaça Nova, i va ser construït a finals del segle XIX per a l'oci i l'entreteniment, a iniciativa de famílies benestants del poble i industrials surers, la majoria dels quals eren membres de la societat La Alianza, creada el 1882. El tarannà del casino contrastava amb el del veí Centre Fraternal, obert a la classe treballadora. L'edifici, d'estil neoclàssic, està inclòs a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya i es considera Bé Cultural d'Interès Local (al llarg dels anys s'hi han fet algunes remodelacions). Sabem que, de moment, només se'n poden obrir els baixos, perquè la part de dalt té problemes d'accessibilitat difícils de resoldre (quan es van fer les obres del Teatre Municipal, adossat al Mercantil, potser no es va pensar en una connexió que permetés, més endavant, l'ús de la part de dalt de l'edifici). Ara, la intenció inicial és que sigui gestionat per l'àrea de Cultura i que s'hi facin exposicions. És una idea excel·lent, però espero que no sigui l'única. És a dir, utilitzar un edifici d'aquestes característiques i tan emblemàtic només per a exposicions, podria fer la sensació que, en certa manera, se li dona un to elitista o exclusiu, tenint en compte la gran quantitat d'activitats culturals que s'organitzen a Palafrugell. No cal tancar portes a cap iniciativa. El Mercantil dona per a molt més i pot acollir conferències, presentacions, jornades o el que sigui que hi tingui cabuda.

>> El Centre Fraternal i el Cercle Mercantil de Palafrugell, situats a plaça Nova (així és com l'anomenen els palafrugellencs). (Foto: AJUNTAMENT DE PALAFRUGELL)

Set segles del mercat de la Bisbal

El mercat setmanal de la Bisbal d'Empordà compleix enguany set-cents anys. El 1323, i en un context convuls a causa de les baralles territorials entre el comte d'Empúries i el rei Jaume II, el sobirà va decidir atorgar a la vila, a petició del bisbe de Girona de l'època, Pere de Rocabertí, el privilegi de fer-hi un mercat setmanal els divendres. La Bisbal era la capital administrativa del Bisbat de Girona a la comarca, i hi residia una comunitat jueva molt pròspera. Pere de Rocabertí va assegurar la protecció per a totes les persones que anaven i venien del mercat (llavors, era habitual ser atacat per bandolers). Un mural ceràmic situat al portal de la Riera, exposicions de fotografia històrica, campanyes gastronòmiques i un llibre commemoratiu són algunes de les activitats organitzades per celebrar aquests set-cents anys de recorregut. Els segles han passat, han tingut lloc molts esdeveniments històrics, alguns dels quals han estat devastadors, però el mercat setmanal de la Bisbal s'ha mantingut i, cada divendres, un centenar de parades omplen els carrers més cèntrics de la vila.

LA CERDANYA

Text > SANDRA ADAM AUGER

Quaranta anys de Parc Natural del Cadí-Moixeró

El 15 de juliol de 1983, la Generalitat de Catalunya va declarar parc natural les serres del Cadí i del Moixeró, situades entre les comarques del Berguedà, l'Alt Urgell i la Cerdanya. El conjunt del parc separa la vall del Segre de la capçalera del riu Llobregat, i és ric en fauna, sobretot ocells, i en flora.

Enguany ha fet quaranta anys d'aquesta efemèride i per això el Parc Natural del Cadí-Moixeró ha preparat un seguit d'activitats que s'han dut a terme durant tot l'estiu. Uns actes que volen reivindicar la importància de preservar aquests espais naturals, que són fonamentals en la vida de les persones per la biodiversitat, per l'aigua, l'aire i també l'activitat social i econòmica que s'hi genera.

Així doncs, esperem que hàgiu estat atents a l'agenda del Parc Natural del

Cadí-Moixeró, perquè entre el 15 de juliol i finals d'agost s'han programat activitats als disset municipis que en formen part. El tret de sortida va ser el dia 15 de juliol, en què es va celebrar l'aniversari al Centre d'Interpretació del Parc Natural Cadí-Moixeró, a Talló.

Kévin Hochedez, cartellista del segle XXI

A principis del segle XX es van elaborar els cartells de caràcter turístic sorgits a França per fer publicitat dels indrets accessibles amb el ferrocarril. Estacions termals o d'esquí en foren les grans protagonistes, amb imatges evocadores del benestar personal i el lleure: personatges femenins vora el mar, vistes a l'horitzó o esquiadors en plena muntanya. Uns pòsters que van omplir les parets d'hotels i restaurants abans que el turisme de masses omplís les costes i les muntanyes.

L'artista gràfic Kévin Hochedez ha donat un tomb a aquest tipus de cartells i els ha dut al segle XXI. Instal·lat als Pirineus Orientals l'any 2019, Hochedez va començar a dibuixar els paisatges de la Cerdanya i el Capcir amb l'ajuda d'una tauleta gràfica i la vectorització.

A través de la seva marca, Montcouleur, ha dissenyat els cartells d'alguns nuclis cerdans, com ara Font-romeu o Bolquera, però també espais naturals com les Bulloses, amb una vista vectoritzada des del Carlit que, malgrat la modernitat que desprèn, no deixa de ser nostàlgic i modern.

>> Cartell dels dotze llacs.
(Foto: MONTCOULEUR)

LA GARROTXA

Text i foto > JOAN SALA

El centre d'estudis degà fa noranta anys

El consistori olotí va crear l'any 1933 el Patronat d'Estudis Històrics Olotins, PEHO, que anys després es diria PEHOC, afegint-hi la C de *comarca*. És el més antic de les comarques gironines i un dels primers que hi va haver al país. Inicialment organitzava premis de recerca històrica i se'n publicava l'obra guanyadora. Actualment, aquests tipus d'estudis comarcals són un ens bàsic de la recerca en humanitats. El perfil dels membres ha canviat substancialment, ara amb estudis universitaris i amb molts més socis, passant dels pocs que hi havia inicialment a més dels tres-cents actuals, cosa que ha fet que s'hagin hagut d'organitzar en seccions. Entre les activitats, cal destacar la publicació dels annals, amb estàndards acadèmics; els premis de recerca en àmbits d'humanitats, ciències i tecnologia per a estudiants de batxillerat i cicles, així com conferències, visites guiades i altres esdeveniments comuns a molts centres d'estudis. Avui, consoliden el salt tecnològic amb la professionalització de la comunicació en mitjans i xarxes. Un centre ben viu.

L'incivisme d'alguns caminants

L'estat d'alguns boscos del país és indignant, sobretot ara que ha passat l'estiu, i s'hi troben deixalles de tota mena. A més de les llaunes de begudes i les ampolles que hom ha fet servir per a la berenada, hi ha objectes que sembla difícil d'explicar com hi han arribat. S'hi poden trobar tasses de vàter, electrodomèstics, matalassos... En lloc de dur-los als centres de recollida pertinents, els responsables s'endinsen en espais naturals i hi deixen, impunement, el que els sobra. També sovintegen les pintades als troncs dels arbres i les roques, o a les façanes de construccions; fins i tot, alguna vegada en esglésies romàniques.

Donació de fotografies de Beuda

Lluís Robert, que era més conegut per Lluís de Palera, ja que hi va viure molt de temps, era un gran afeccionat a la fotografia. Sempre duia una càme-